

vexiologie

Zpravodaj Vexilogického klubu při OKD Praha 3,
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

Ing. Jaroslav Martýkán

31

VLAJKY A ZNAKY AUTONOMNÍCH OBLASTÍ ŠPANĚLSKA (Dokončení)

Během tisku první části tohoto článku se podařilo získat nové informace o vlajce ASTURIE a o jejím historickém vývoji, které proto uvádime dodatečně. První vlajky s asturským regionálním znakem se objevily u vojenských jednotek Asturského knížectví r. 1736, kdy vojenské nařízení stanovilo, že každý asturský pluk musí mít tři prapory ušité z bílého taftu; jeden s královským znakem byl určen veliteli pluku a další dva s burgundským křížem a provinciálními znaky v rozích a cípech listu celému pluku. Vlastní regionální vlajky Asturie se začaly používat až za napoleonských válek, kdy byl symbol Asturie – vítězný kříž – vztýčen na praporech místní šlechty. Kolem r. 1808 asturského znaku, který král Ferdinand VII. oficiálně potvrdil r. 1815, užily na svých vlajkách různé regionální junty. Nejrozšířenější byly dvě varianty asturské vlajky: nebesky modrá se zlatým vítězným křížem (jetelový kříž), od které je odvozena současná regionální vlajka Asturie, a vlajka šikmo dělená na bílou žerdovou a modrou vlající část. Bílé pole nebe žlutý vítězný kříž a modré pole pak žlutý kříž andělský.³²⁾ Tato kombinovaná vlajka, jejíž podobu uvádíme i v obrazové příloze, nejen připomíná již zmíněnou vlajku Ovieda, ale i jeho městský znak.

Autonomní statut schválila 12. března 1978 španělská vláda K a n á r s k ý m o s t r e v ú m (Canarias, 7 273 km², 1,2 mil obyvatel, Las Palmas), jediné africké oblasti Španělska, kterou tvoří provincie Santa Cruz a Las Palmas. Zatímco však autonomie zřizující vládní radu

složenou ze Shromáždění a výkonného výboru o 28 členech předpokládá, že Kanárské ostrovy zůstanou součástí Španělska, národně osvobozenecké hnutí MPAIAC se sídlem v Alžiru prosazuje plnou nezávislost a přerušení 500 let trvajících svazků s metropolí.

Již ve 14. stol. podnikaly aragonské lodi první průzkumné expedice na ostrov Gran Canaria (v letech 1345, 1385 a 1393), ovšem bez záměru ostrov trvale kolonizovat. Teprve r. 1402 výprava francouzského korzára Jean de Béthancourta ve službách kastilského krále Jindřicha III. (1390-1406) zahájila připojování souostrovi obsazením ostrova Lanzarote a vztyčila na něm praporec kastilského krále. V letech 1491- 1496 byla okupace ostrovů ukončena záborem ostrova Tenerife. Po objevení Ameriky se staly ostrovy významnou základnou pro zásobování a vybavování transatlantických výprav a podstatně stouplo jejich strategický význam pro španělský stát. Zvýšené osídlování španělským obyvatelstvem spojené s vytlačováním místních Guančů z lepší zemědělské půdy a se zhoršováním jejich sociálního postavení vedlo ke vzniku sociálních nepokojů a separatistickému hnutí na ostrovech. Toto hnutí bylo od počátku 19. stol. ještě podněcováno myšlenkami francouzské buržoasní revoluce a výsledky národně osvobozeneckého boje anglických a španělských kolonií v Americe. Určité zlepšení hospodářského postavení Kanárských ostrovů přineslo udělení práva vybírat daně a jiné poplatky ostrovním přístavům v r. 1852 a přiznání statutu zámořské provincie. Ústavně právní změny v postavení ostrovů byly spojeny i s přijetím jejich vlastní vlajky. Vlajku nové zámořské provincie Španělska tvořil bílý úhlopříčný kříž na modrém poli, který byl od ústavní reformy 21. září 1927, kdy byla dosud jediná provincie rozdělena na provincie dvě, prohlášen emblémem nově vzniklé provincie Santa Cruz de Tenerife. Vlajkou druhé kanárské provincie Las Palmas byl stanoven šikmo dělený list ve žluté a modré barvě. V souvislosti se zrušením určité vnitřní samosprávy ostrovů v 23. 1936 skončila i oficiální platnost této vlajek. V současné době se neoficiálně na ostrovech používá regionální vlajka, tvořená třemi evropskými pruhy - bílým, modrým a žlutým, která je zároveň (doplňená o 7 zelených pěticípých hvězd sestavených přes modré pole do kruhu) i vlajkou národně osvobozenecké organizace MPAIAC.²⁴⁷

O vlajce MPAIAC jsme přinesli podrobnou informaci ve Vexilogii č. 18, str. 222-225. Bílo-modro-žlutá trikolóra byla používána již Národní stranou Kanárských ostrovů, kterou na začátku 20. stol. založil na Kubě významný představitel kanárského osvobozeneského hnutí Secundino Delgado. V tomto případě nemáme dosud potvrzeno, že by výše uvedená vlajka byla schválena jako vlajka autonomních Kanárských ostrovů.

Ačkoliv se dosud v některých heraldických pramenech uvádí jako znak Kanárských ostrovů emblém provincie Santa Cruz de Tenerife (ve zlatém štítě modrý kotvicový kříž a tři hnědé psí hlavy, světlemodrý lem se 4 kotvami a zato- stříbrnou horou ve hlavě znaku), novější španělské prameny potvrzují návrat k historickému znaku souostrovi, modrému štitu se sedmi ostrovy. Na rozdíl od původní podoby znaku, uvedené ve výše citovaném čísle Vexilogie, jsou ostrovy poněkud jinak umístěny, chybí zlatý nápis OCEANO, ale především barva ostrovů je s největší pravděpodobností zlatá a nikoliv zelená, jak tomu bylo původně. K tomuto kroku bylo zřejmě přistoupeno, protože zelená barva na modrém štítu dostatečně nevynikala a zároveň připomínala znamení, kterým se regionální vlajka liší od praporu ilegálního MPAIAC.

Skutečným srdcem Španělska, a to nejen geografickým, ale i historickým, je znova vytvořená oblast Castilla - Leon (Castilla-León, 104 470 km², 3,3 mil. obyvatel, Valladolid). Je největší španělskou samosprávnou oblastí, kterou tvoří celkem 11 provincií, zahrnovaných do dvou dosavadních historických oblastí - Staré Kastilie (Ávila, Burgos, Logroño, Palencia, Santander, Segovia, Soria a Valladolid) a Leónu (León, Salamanca a Zamora). Kastilia - León poskytla vláda ministrského předsedy Adolfa Suáreze prozatímní autonomní statut jako osmé španělské oblasti 2. června 1978 s tím, že musí být potvrzen ústavním zákonem.

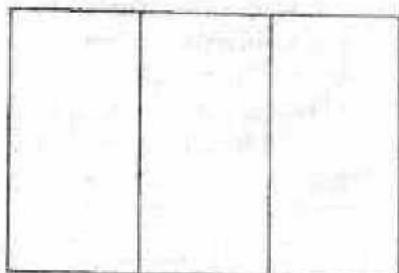
V období 10.-13. století existovaly obě oblasti jako samostatná království, mezi nimiž se však vyvinuly úzké vztahy, které vedly ve 13. stol. k vytvoření jednotné monarchie a tak stálý u zrodu jednotného španělského státu ve století patnáctém. Popud ke vzniku středověkého království Leónu dal poslední křesťanský panovník na Pyrenejském poloostrově uchváceném arabskými kmeny, král Asturie García I. (910-914), když opustil dosavadní sídelní město Oviedo a se

svým královským dvorem přestěhoval na místo bývalého tábera římské legie "Legio VII Gemina", kde založil nové hlavní město své říše, León. Jako jedna z posledních bašt křesťanství na poloostrově dosáhlo království León velkých vítězství a územních rizik v bojích s Maury a to zejména v období panování králů Ordona III. (914-923) a Ramira II. (931-950). Tato vítězství však nerazbranila útěku leónského obyvatelstva do sousedních oblastí, zejména do kastilského hrabství. Zatímco v 9. století bylo území pozdější Kastilie rozdrobeno na řadu panství podřízených králům Asturie-Ovieda-Leonu, podařilo se nejdatnějšímu z nich Fernánovi Gonzálezovi (asi 923-970) sloučit drobná hrabství do jednoho celku a prohlásit se prvním hrabětem celé Kastilie. Sjednocení Kastilie vedlo k větší autonomii na Leonu a přispělo k dalšímu územnímu rozšíření hrabství, jehož hranice dosáhla za vlády hraběte Sancha I. Garcésa (995-1017) až k řece Duero. Územní úspěchy Kastilie nakonec vedly k větší důvěře křesťanského obyvatelstva Leonu a jeho stále silnícímu přílivu do hrabství. Útěk obyvatel tak přinutil leónského krále Ordona III. (951-956) uznat nadvládu Kordébského kalifátu a všechny pokusy jeho následníků vymanit se ze závislosti na Maurech byly marné. Přes celé 10. století, kdy arabský živel dominoval na poloostrově, zůstal León ve faktické závislosti na kalifovi a ztrácel tak výhodu své pověsti hlavního protivníka arabského vlivu. Tuto pověst se však přesto leonští králové, kteří po svých asturských předcích zdědili silnou oddanost visigotské tradici, snažili podpořit jednak přijímáním hodnosti císaře nebo krále celého Španělska, jednak rekonquestou obsazených území kdykoliv to bylo možné.

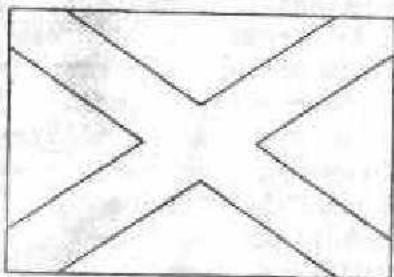
Ani rozpad Kordébského kalifátu neznamenal však návrat moci Leonu, protože arabského nepřitele vystřídal soupeř z vlastních řad - stále se vzmáhající Navarra. Navarrský král Sancho III. Garcés Veliký (asi 1000-1035) nejprve r. 1028 vojensky obsadil leónského vazala, Kastilii, a později ohrožoval i samotný León. Za vlády jeho syna Ferdinanda I. Velikého (1029-1065) došlo r. 1035 ke kastilsko-leónskému vyrovnání povýšením Kastilie na království a spojení obou monarchií do jednoho státoprávního celku r. 1037. První kastilsko-leónská unie, v níž dosud León král rozhodující roli, však neexistovala dlouhé a pod vlivem vzájemných rezporů leónské a kastilské šlechty se r. 1065 rozpadla.

Po krátkém přerušení byla existence tohoto soustáti v r. 1072 obnovena a Kastilie a León byly spravovány jedním králem až do r. 1157. Během tohoto období však povážlivě klešal význam Leónu ve prospěch Kastilie, která se r. 1085 rozšířila o oblast středního Španělska kolem Madridu a Toledo, známou jako tzv. Novou Kastiliu, již si vydebyla na Maurech. K definitivnímu zániku leonské hegemonie nad sousední Kastilií a vůbec křesťanským Španělskem došlo po smrti posledního "společného" krále Alfonsa VII. Dobrého (1126-1157), kdy také dočasně opět skončilo spojení Leónu s Kastilií. Vzrůstající vojenská, hospodářská i politická moc Kastilie, která získávala stále nová území a moc jejiž vládců sahala na jihu až k řece Taje a na východě se dotýkala Aragonie, vedla na konec k rozpadu unie a vytvoření dvou samostatných království. Nástupcem Alfonsa VII. se v Leónu stal Ferdinand II. (1157-1188) a v Kastilií Sanche III. (1157-1158). León i přesto, že ztratil svůj vliv v Kastilií, zůstával relativně stabilní a významnou politickou silou Španělska a dosáhl pezuhedných úspěchů v bojích s Maury při tzv. jižní expanzi v Estremaduře. I když kastilský král Alfons VIII. (1158-1214) donutil v r. 1188 nového leonského pavovníka Alfonsa IX. (1188-1220) sležit slib poslušnosti, León nikdy svrchovanost Kastilie nepřijal a odmítl např. podporovat Kastilií v jejích válkách proti Almohádovcům. Tak politické usuperení Kastilie a Leónu výrazně oslabovalo křesťanskou frontu proti muslimům.

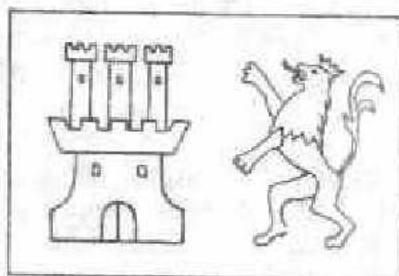
Vzájemnému nepřátelství udělal přítrž až kastilský král Ferdinand III. Svatý (1217-1252), který po smrti leonského vládce Alfonsa IX. r. 1230 usedl i na uprázdnený leonský trůn a tak definitivně spojil obě koruny pod kastilským vedením. Kastilie však neusilevala jenom o podřízení sousedního Leónu; když se jí nepedařilo vějenskou mocí připejít Portugalsku v letech 1383-1385, obrátila se jíž pozornost na východ. Na uvolněný stolec aragonských králů r. 1412 presadila za pomocí hrdobý vějenskou silou a podplácením aragenské čelechy, která ve vymření barcelonské dynastie Berengarů viděla vhodnou příležitost zbavit se katalánské nadvlády, kastilského prince Ferdinanda I. z Trastámary (1412-1416). Tato volba již předem naznačila vývoj k personální unii obou klíčových monarchií španělského středověku v r. 1479.

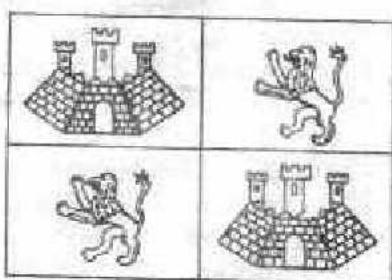
KANÁRSKÉ OSTROVY

KANÁRSKÉ OSTROVY
(1852-1927)

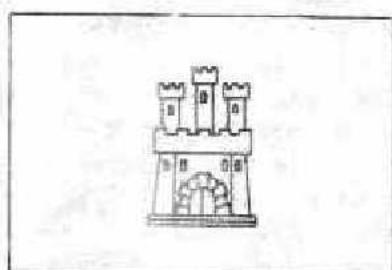
KASTILIE-LEÓN

KASTILIE-LEÓN (XIII.-XVI. stol.)

KASTILIE-LEÓN (XVII.-XIX. stol.)

KASTILIE-LA MANCHA

KANÁRSKÉ
OSTROVY

KATALÁNSKO

LEÓN

MURCIE

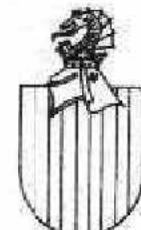
NAVARRA

NOVÁ
KASTILIE

STARÁ
KASTILIE

VALENCE

"Mluvici znaky" Leónu a Kastiliie patří k jedněm z nejznámějších španělských symbolů a jako takové se pochopitelně objevují takřka na všech vyobrazeních státnictví španělských králů, vládoucích dynastií či vojenských jednotek apod. Starší z těchto symbolů, lev, se poprvé objevuje na mímecích jako emblém Leónu,^{6/} tehdy ještě spojeného s Kastilií) za vlády Alfonsa VII. Je zajímavé, že purpurový lev na stříbrném znaku Leónu nemá žádmou historickou souvislost s tímto územím a do znaku byl vybrán jenom proto, aby připomíval název království (a jeho hlavního města). Ten totiž s největší pravděpodobností vznikl z latinského výrazu "legio" na připomínu místa, kde bylo město León (španělsky "lev") založeno. Jako symbol odtržení od unie s Leónem přijal kastilský král Alfons VIII. vlastní emblém pro své království. Také v tomto případě se jedná o mluvici znamení - zlatý hrad (španělsky "el castillo") na červeném štitu připomíná název země známé velkým množstvím hradů a pevností z období feudální roztríštěnosti v 9. století. Po definitivním sjednocení obou států v r. 1230 došlo i ke spokoji obou znaků na korouhvi, která na čtvrcemém listu střídavě uvádí zlatý hrad na červeném a purpurového (nebo červeného) lva na bílém poli. Od zač. 13. stol. až do začátku 16. stol. to byla nejdůležitější ze španělských vlag, dokud Habsburkové nezavedli do španělské heraldiky symboly burgundského kříže.^{25/} Se znaky Kastiliie a Leónu se na různých španělských vlajkách však setkáváme i později, např. na římském námořním vlajee ze začátku 17. stol. - regionální vlajee Kastiliie-Leónu z poloviny 18. stol. - na bílém listu čtvrcený štit se znamením hradu a lva, znak korunován^{13/} nebo konečně i první národní španělské vlajee z r. 1793.^{6/}

Až zřejmě autonomistické síly se znova vrátily k vlajee, která neobsahuje na neutrálním listu celý znak, ale jejíž list je tvořen polem štitu a nese volně položené znamení znaku. Autonomisté ve Staré Kastilií užívají tradičního emblému - stylizovaného zlatého hradu se třemi věžemi na červeném listu, který je někdy podle zvyklostí z 19. století nahražován listem fialovým. Tato vlajka však nebyla nikdy římskě uznána a za doby Frankova režimu bylo dokonce zakázána. Všeobecně známou a obyvateli Kastiliie akceptovanou se stala v posledních 4-5 letech.

V Leónu je situace poněkud komplikovanější, protože kromě zvítěziváho autonomistického směru požadujícího spojení s Kastilií se objevují skupiny, které podporují jednak návrat Leonu k Asturii, jednak zastávají názor, že by León měl tvořit samostatnou autonomní oblast Španělska. Tato rozdílnost v regionálním hnutí se projevuje i řadou variant leonské oblastní vlajky. Podle E. Dreyera je nejrozšířenější vlajka znaková, která na bílém listě nese červeného, resp. purpurového, lva ve skoku se zlatou koruncou a zbrojí. Podle starokastilského uspořádání barev znaku však regionalistické skupiny podporující unii s Kastilií používají vlajku červenou se zlatým levem. Jindy lze i nyní vidět používání vlajky čtvrcené s erby Kastilie a Leónu v tradičních barvách. Obdobně jako v Kastilii, nejsou zatím ani leonské regionální vlajky oficiální a používají se od doby, kdy se ve Španělsku veřejně hovoří o regionalizaci země, tj. poslední 3-4 roky.

Zatímco tedy i některé další prameny uvádějí individuální vlajky pro León (na červeném nebo fialovém poli, žlutý lev)^{24/} i Starou Kastilií (žlutý hrad na červeném poli)^{25/}, jako nejpravděpodobnější regionální vlajka Kastilie-Leónu se jeví kombinace obou posledně uváděných vlajek, jak ji dokládá W. Bruck. Na červeném poli nese v žerďové polovině stylizovanou kresbu hradu s třemi věžemi ve žluté barvě a ve vlažící polovině pak žlutého lva ve skoku. Tuto domněnkou však zatím nemáme potvrzeno.

Obdobně je dosud nejasná situace kolem úředního znaku autonomní oblasti Kastilie-León. Nám dostupné materiály totiž uvádějí individuální znaky pro obě historické části této oblasti: pro León purpurového lva ve skoku na stříbrném štítu a pro Starou Kastilií zlatý hrad na červeném poli. Dosud se nám nepodařilo zjistit, zda obnovený správní útvar Kastilie a Leónu bude používat znaku čtvrceného jako např. na regionální vlajce z 18. století, nebo znaku půleného, jako na španělské národní vlajce z r. 1793. V obrazové příloze proto uvádime raději znaky obou původních oblastí.

Současně se spojením dosavadní Staré Kastilie a Leónu v r. 1978 došlo k vytvoření nové španělské oblasti nazvané **K a s t i l i e - L a M a n c h a** (Castilla-La Mancha, 87 221 km², 5,5 mil. obyvatel, Madrid), kterou tvoří pět bývalých novokastilských provincií (Ciudad Real, Cuenca,

Guadalajara, Madrid a Toledo) a murijská provincie Albacete.

Regionální vlajka tohoto území dosud nebyla stanovena, protože Kastilie-La Mancha je jednou ze dvou zbyvajících španělských oblastí, kterým zatím autonomní statut nebyl přiznán a nebylo proto potřeba vytvářet vlastní vlajku. Autonomistické hnutí dosud setrvává u vlajky Nové Kastilie (červená věž na žlutém poli),²⁷⁷ odvozené od novokastilského znaku. Ten je variantou erbu Staré Kastilie a tvoří jej zlatý štit s červeným hradem poněkud jiné podoby, než má hrad na znaku Staré Kastilie. Oba emblémy uvádíme v obrazové příloze.

Víbec první španělskou oblastí, které byl udělen prozatimní autonomní statut,²⁷⁸ je Katalánsko (Catalunya - Catalonia; 31 930 km², 5 mil. obyvatel, Barcelona), které ji získalo již 5. října 1977. Podrobnější informaci o katalánské vlajce jsme přinesli již ve Vexilogii č. 26, str. 410-413 a protože byla tato vlajka odvozena od historického katalánského znaku (čtyři červené kůly na zlatém štítě), nezbývá nám nic jiného, než pouze odkázat na obrazovou přílohu, kde je znak Katalánska uveden.

Zatím poslední, dvanáctou španělskou oblastí, které bylo 10. října 1978 přiznáno právo vytvořit prozatimní autonomní vládu, je jihošpanělská Murcia (Murcia, 11 317 km², 0,8 mil. obyvatel, Murcia), kterou po odtržení provincie Albacete a jejím připojení k Nové Kastilii v r. 1978 nyní tvoří jen stejnojmenná provincie.

Omájovec Abd al-Rahmán II. (822-852) založil jako emír státu Al-Andalús v obsazeném maurském území na jihu Pyrenejského poloostrova r. 825 město, které nazval Murcia a učinil je střediskem nově zřízené provincie. Po rozpadu kalifátu v r. 1031 Murcií dočasně kontrolovaly nástupnické státy (tzv. taifas) v Almerii a Valencii, r. 1063 se však její vládce Abd al-Rahmán bin Tahir prohlásil nezávislým na Valencii a ustavil v Murcií samostatný stát. Aby však zachoval princip náboženské jednoty s rozpadlým kalifátem a distancoval se od ostatních arabských valmožů, kteří pád kalifátu svou nejednotou způsobili, odmítl titul krále (málik) a přijal pouze hodnost ministra (hašib). Tento krok, v ostatních rozkolnických státech, na které se kalifát pod tlakem vnitřních rozporů a soupeření rozpadl, naprostě nevidaný, je jedním z projevů murijské naciona-

listické interpretace islámu, tak charakteristické pro zcela výjimečné postavení Murcie mezi ostatními taifas. Protože se Murcie takto odmítla podřídit arabským imámům představovaným Almorávidy, snažil se jí nejdříve "nаправит hlavu" vládce Sevilly; jeho pokus však neuspěl a proto museli zasáhnout sami Almorávidé. Ti nejdříve asi po deset let používali Murcie jako formálně nezávislého království ke zprostředkování v jednáních s Kastilií, později almorávidský kalif Jusuf bin Tášfín (1061-1106) připojil i Murciu do svého království, ve kterém sjednotil dosud navzájem se svářící nástupnické taifas. Stalo se tak r. 1092, kdy poprvé skončila samostatnost Murcie. Tuhý vojenský režim zavedený v zemi Almorávidy a vynucený jejich neustálými boji s rozpinavými křesťany vyvolal v zemi vlnu nespokojenosti, které využil bývalý král Zaragozy Abú Šafar bin Húd, známý mezi křesťany jako Zafadola, ke všeobecnému povstání v r. 1144. Zmitána vnitřní nejednotou podřídila se Murcie Zafadolově autoritě a přijala jako svého nového krále jeho stoupence Abdalláha bin Ijáda. Tomu se po Zafadolově smrti podařilo spojit Murciu se sousední Valencíí. Když r. 1147 na spojený murcijsko-valencijský trůn nastoupil Mohammed bin Mardaniš, byla revoluční úloha Murcie ve španělských dějinách 11. a 12. století završena. Mohammed bin Mardaniš jako jediný ze španělských muslimských vládců své doby totiž za pomoci Kastilie a Aragonie vedl boj proti novým arabským dynastiím ze severu Afriky, Almohádové. Nesváry na Mardanišově dvoře však vedly r. 1168 k rozpadu království a jeho podřízení Almohádové. Po jejich vítězství si přesto Murcie podříela autonomní statut, který byl po určité době respektován také Kastilií, jež území získala takřka bez boje v r. 1243.

O autonomistické vlajce Murcie se nám podařilo získat nejméně informaci, protože samo autonomistické hnutí existuje v této oblasti teprve krátkou dobu a v politickém životě Murcie se neprojevuje příliš výrazně. Podle již uváděného přehledu regionálních vlajek W. Brucka tvoří vlajku prázdný list purpurové barvy. Lze se jen domádat, že připomíná červené maurské prapory s různými arabskými nápisay (např. Granada ve 14. stol.), či že barvou odpovídá fialovému pruhu na republikánské variantě španělské vlajky. Je však velmi pravděpodobné, že murcijská vlajka

byla odvozena od historického znaku království - šestí zlatých korun ve třech řadách - 3,2,1 - na červeném štítku. Také zde je možná záměna červené barvy listu vlajky, kterou ostatně připomíná ^{14/} jako variantu G.Mattern, za fialovou v 19. století.

Odtržením provincie Albacete se poněkud změnil vzhled regionálního znaku Murcii, který dosud nesl oba provinciální erby na štípeném štítku. Nyní jej tedy tvoří štit červené barvy se sedmi zlatými královskými korunami, střídavě lemovaný 8 znaky Kastilie (zlatý hrad na červeném poli) a 8 znaky Leonu (purpurový lev na stříbrném poli).

Taktický tah madridské vlády, která nezařadila Navarru ke třem zbývajícím baskickým provinciím, jimž byl udělen autonomní statut, vedl ke zvýšenému politickému napětí v N a v a ř e (Navarra, 10 421 km², 0,4 mil. obyvatel, Pamplona), která zůstává zatím bez práva alespoň v kulturní a sociální oblasti si sama vladnout. Madrid tímto krokem navázal na tradičně sdrženlivé vztahy Navarry k ostatnímu Baskicku, na její často zpátečnickou a konservativní úlohu a také na skutečnost, že v Navaře žije silná nebaskická menšina. Zejména radikální skupiny baskického autonomistického hnutí však otázkou autonomie pro celé Baskicko neustále nastolují na pořad dne a nelze proto vyloučit, že tento statut jednoho dne získá i hospodářsky vyspělá Navarra, i když to zřejmě bude mimo rámec Baskicka.

I když se oblast kolem navarrského hlavního města Pamplony stala po r. 711 maurskou doménnou, hospodářsky poměrně silná baskická aristokracie již brzy po obsazení dosáhla vydání dekretu o vnitřní autonomii, který jí zajišťoval zachování především ekonomické moci. Je proto téměř logické, že okolo r. 840 se jeden z jejich příslušníků Sanche Iñigo Jimenez de Arista prohlásil nezávislým vévodou a z obavy před maurským protizásahem požádal o pomoc sousední Franskou říši, jejíž ochranu na čas přijal. Za panování Garcii I. Iñigueza Sánchezeho (852-880) byla navarrská dynastie dost silná, aby kolem r. 867 přijala královský titul a navázala diplomatické i dynastické styky s Asturii. Díky dovednému střídání diplomatické obratnosti a vojenské síly přežila Navarra relativně bez pochodu nápor Kordébského kalifátu v 10. stol. a za vlády Sancha III. Garcésa Velikého (cca 1000-1035) byla dokonce

po politické i vojenské stránce tak silná, že mohla uchopit na krátkou dobu vládu téměř nad celým křesťanským Španělskem. Léč Sancheva hegemonie nad severem pečeostrova netrvala dleuhu a r. 1076 dekoncem aragonský král a vnuček navarrského Sancha III., Sanche I. Ramírez (1063-1094) Pamplonu obsadil a Navarrské království na čas zhabavil samostatnosti. Aragonie kontrolovala Navarru až do r. 1134, kdy García V. Ramírez Obnovitel (1134-1150) nezávislost země obnovil. Významným rekem v navarrské historii se stal r. 1234, který po několik staletí ovlivnil osudy této země. Tehdy po smrti krále Sancha VII. (1194-1234) nastoupil na trůn jeho synovec Theobald I. (1234-1253), hrabě z francouzské Champagne, kterým také začíná francouzské nástupništví na navarrském dvoře. Do španělských rukou se Navarra dostala až v 15. stol., kdy po snatku Jana II. Aragonského (1425-1479) připadla Aragenii. Tato skutečnost zavdala příčinu k několikaleté válce jeho následovníků a ke sporu mezi Španělskem a Francií. Dlouhodobým sporům učinil konec až aragonský král Ferdinand II. Katoličký (1479-1516), který dnešní španělskou část Navarry r. 1512 obsadil. O tři roky později byla země formálně připojena ke spojené aragonsko-kastilské koruně, i když ji byly ponechány výhody samosprávného charakteru, které se v Navarře uchovaly až do minulého století.

Otázka navarrské autonomistické vlajky je poněkud problematická. Jako navarrská vlajka se uvádí jednak prázdný zelený list,³⁰⁷ jednak baskická vlajka, pod níž mají vedle Basků z "ortodoxního" Baskicka (tj. Álavu, Guipúzea a Vizcayu) vystupovat i nacionalisté ze sousední Navarry. Vzhledem k tomu, že však Navarra do Baskicka začleněna nebyla a měla by jako samostatná oblast figurevat i nadále, jeví se jako nejpravděpodobnější informace o třetí variantě regionální vlajky Navarry - znaková vlajka.²⁷⁷ Ta je odvezena od tradičního navarrského emblému - zlaté řetězové sítě na červeném štitě. Přestože však navarrští Baskové usilují o spojení s ostatním Baskickem, nelze vyloučit, že tato regionální vlajka nebude všemi autonomisty jedneznáčně přijímána.

Navarrský regionální znak je obdobně jako znak Katalánska spojen s legendou, která romanticky vysvětluje okolnosti jeho vzniku. Podle ní se navarrský král Sancha VII.

Silný (1194-1234) zúčastnil vítězné bitvy křesťanských feudálů s muslimskými vojsky Muhammada bin Jusúfa u Navas de Tolosa 16. července 1212. Pedářile se mu zajmeut štáb maurského velitele a rozetneut řetězy, které podle orientálních zvyklostí Muhammadův tábor chrámy. Na připomínce svého úspěchu mechal jednotlivé části řetězů uložit v kostelích po celé Naváře. Jednu jejich část spojil do řetězové sítě, kterou prý ve středu ozdobil smaragdem z Muhammadaova turbanu, a přidal ji na svůj erb. Heraldické prameny však dekládají, že králové Navarry včetně Sancha VII. jako svého heraldického znamení používali orla. Nezdá se proto, že by se stylizované řetězy staly heraldickým symbolem Navarry před koncem 14. stol. Tehdy je totiž poprvé dekladována jílyajka, neseuči na bílém listu zlateu řetězovou síť.³¹

Dne 12. března 1978 udělila Španělské vláda prezáří autonomii také Valencii (Valencia, 23 305 km², 2,9 mil. obyvatel, Valencia), oblasti ležící jižně od Katalánska, kde dvě třetiny obyvatelstva hovoří buď přímo katalánsky nebo dialektem blízkým katalánštině (tzv. valenciane). Tuto autonomní oblast tvoří tři provincie na východním pobřeží Španělska - Alicante, Castellón a Valencia - které i v minulosti tvorily historický celek. Velká smíšenost a pestrost valencijského obyvatelstva, které tvoří potomci Řeků, Maurů, Kartaginců, Římanů a iberských kmeneů, a zejména silný arabský vliv v jejich jazyku i kultuře - to jsou důvody, proč je třeba považovat Valencii nejen za oblast historicky, ale i národnostně svébytnou a proč právě jí byla udělena samospráva mezi prvními.

Rozpadem Kordóbského kalifátu na řadu soupeřících maurských státečků vzniklo r. 1021 i království Valencie, ovládané Almorávidy a Almóhádovci - arabskými dynastiemi vládců kmeneů, které přišly z afrického kontinentu obnovovat jednotu maurského panství. Valensie se v 11. stol. stala objektem křesťanské rekonquesty ze severu a v letech 1089-1094 se pod vedením legendární postavy španělského středověku Cida (vl. jménem Rodrigo Díaz de Vivar, 1043-1099) bránila almorávidským útokům. Maurům se podařilo znova dobit ztracené pozice ve Valencii r. 1101, jejich moc však byla již ohrožena rozpínavostí aragonské

monarchie. V r. 1238 aragonský král Jaime I. Dobytatel (1213-1276) připojil Valencii ke svým doménám jako samostatné království zemí koruny aragonské. V rámci tohoto personálního svazku bylo pak království valencijské začleněno r. 1479 do nově vzniklého Španělska.

Vzhledem k převažujícímu osídlení Valencie pokřtěnými Maury (Mudéjary) a mísení byla ponechána země formální samostatnost a království bylo správováno jako oddělena země aragonské koruny s vlastními zákony a parlamentem. Tato formální autonomie království byla potvrzena i tím, že když Jaime I. uznal individualitu nově dobytého území, nechtěl mu vnutit svůj emblém - červené kůly na zlatém štitě - bez změny a ke katalánsko-aragonskému znaku připojil ještě modrý pruh. Tak vznikla i nynější vlajka Valencie, zvaná "senyera" - čtyři vodorovné červené pruhy na žlutém listu, ke kterému se při žerdí přimykají dva svislé pruhy, modrý a červený.¹⁹⁷ Jako většina španělských vlajek prošla i valencijská vlajka za 740 let své existence řadou změn a i nyní se používá v několika variantách. Od 15. stol. se na modrém pruhu objevuje žlutá koruna, jejíž podélná osa je rovnoběžná s žerdí. Královská koruna je v novější době doplnována i netopýrem v přirozené barvě, který je symbolem bdělosti a spolu s korunou je i kleinem erbu města Valencie a objevuje se i na znaku stejnojmenné provincie.¹⁹⁸ Kolisajícím prvkem historických valencijských praporů je počet červených pruhů, který se po hybuje mezi dvěma až pěti. V 16. stol. se dokonce objevuje vlajka tvořená modrým vodorovným pruhem nahoru, dolní pole listu je pak rozděleno na 9 svislých střídavě červených a žlutých pruhů. Uprostřed horního pruhu je položena královská koruna žluté barvy.

V moderní době se valencijská vlajka konstituovala do nynější podoby přidáním červeného svislého pruhu mezi modrý pruh a zbytek listu,²⁸ jak je vykreslena v naší příloze a jak ji potvrzuji i jiné prameny. Tak např. Partido Nacional Valenciano (1930-1939) používala již tohoto vzoru valencijské vlajky s poněkud širším modrým pruhem, do jehož středu byla položena bílá pěticípá hvězda jako společný prvek s vlajkou sousední Katalánské republiky a její politické strany.¹⁹⁹ Přestože uvedená podoba valencijské vlajky je nejběžnější, nelze potvrdit, že bude přijata za oficiální

ní vlajku autonomní Valencie. V současné době totiž existuje mezi obyvateli této oblasti diskuse o tom, jak má regionální vlajka vlastně vypadat. Někteří vycházejí striktně z regionálního znaku Valencie a navrhují používat pouze 4 červené vodorovné pruhy na žlutém listu, zatímco jejich odpůrci se z praktických důvodů odlišení od vlajky Katalánska přiklánějí k vlajce doplněné¹⁹ modrý (resp. modrý a červený) svislý pruh při žerdi.

Jak dokazují provinční znaky Alicante (samostatný štít ve hlavě znaku), Castellonu (dolní polovina půleného znaku) i samotné Valencie (na roh postavený čtverec vyplňující takřka celé pole znaku) je katalánsko-aragonský emblém čtyř červených koulí^{8/} na zlatém poli ve valencijské heraldice velmi rozšířen. Nelze se proto divit, že i oblastní znak je tvořen tímto historickým prvkem španělské heraldiky. Valencie tedy používá stejného znaku jako Katalánsko, jediným rozlišujícím prvkem je klenot; u Valencie to je z čelenky vyrůstající dračí hlava a přikryvadla.

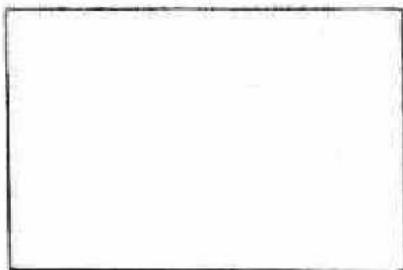
I když zatím dvěma ze čtrnácti španělských historických oblastí - Kastilii-La Mansu a Navarre - prozatímní autonomní statut přiznán ústřední vládou nebyl, lze s ohledem na rozzah a popularitu autonomistického hnutí v těchto oblastech předpokládat, že se tak stane brzy a že španělská "parlamentní monarchie" tak bude důsledně vycházet z federativního principu státní správy, který umožní vnitřní samosprávu jednotlivých oblastí na poli kulturním, politickém, sociálním a částečně i hospodářském. A kdy také Aragonie využije svého práva ustavit svůj autonomní orgán je jistě jen otázka času a dalšího vnitřního vývoje ve Španělsku.

V tomto příspěvku jsme se snažili uvést a do souvislostí dát řadu roztríštěných, kusých a často i protichůdných informací o regionálních vlajkách a nových znacích autonomních oblastí Španělska a historii těchto oblastí vůbec, abychom mohli podat co nejúcelenější pohled na tuto problematiku. Jsme si proto vědomi ještě řady mezer a dochadů, které však jistě rušný politický vývoj ve Španělsku i vznikající pozornost vexilogických kruhů této země pomohou co nejdříve odstranit. A pokud tomuto bádání přispěji i čs. vexilogové, pak tento článek splnil svůj účel. Na jeho závěr děkuje autor všem členům Vexilolo-

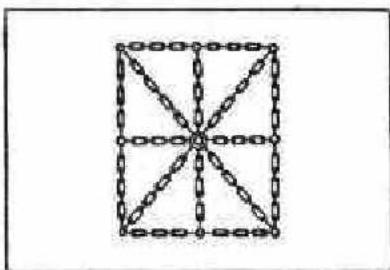
gičkého klubu, kteří mu o chotně a laskavě zapůjčili své materiály, iniciativně zasílali zjištěné informace a zejména spolupracovali při konečné úpravě článku.

Použitá literatura:

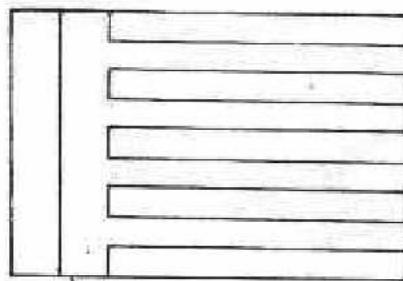
- 1/ New flags: Spain, Flag Bulletin XVI/6, 1977, s.173-180
- 2/ a všechny další geografické údaje: K.Witthauer: Politische Gliederung der Erde, VEB Hermann Haack Geographisch-Kartographische Anstalt, Gotha/Leipzig, 1978
- 3/ Political changes: Spain, Flag Institute Bulletin č.03/1978
- 4/ T.Eigeland: Al-Andalús: Přiběh civilizace, 100+1 ZZ č. 18, 1977, str. 30
- 5/ E.Dreyer: Regional flags of Spain (Andalusia), Flag Institute Bulletin č. 04/1978
- 6/ W.Smith: Flags through the Ages and across the World, New York 1975, str. 128
- 7/ Los Escudos regionales de España, Colecciones Hispánicas, Barcelona 1977
- 8/ pohlednice Espana Heraldica (Espana - Escudos de sus provincias), vydaná firmou Gareia Garrabella y Cia,S.R.C. 1969
- 9/ Vexilla Nostra č. VIII/ srpen-září 1973, str. 100
- 10/ G.Pasch: Drapeaux de Valence 1390-1650, Vexillologia III/1 (6), 1972, str. 19
- 11/ K.A.Ivanov: Flagi gosudarstv sveta, Moskva 1971,str.91
- 12/ G.Pasch: Drapeaux du Royaume de Majorque, Vexillologia III/1 (6), 1972, str.20-22
- 13/ W.Smith, eit. dílo, str. 204
- 14/ O.Neubecker: Wappen-Hilderlexikon, Battenberg Verlag, München 1974
- 15/ A.Medveděnko: Rozpory demokratizace, Nová doba č.6/1978
- 16/ G.Mattern: 16. Flaggenmitteilungen / 10.3.1978
- 17/ W.Bruek ve svém regionálním přehledu vlajek Španělska
- 18/ K.Šmid: Španělsko, kudy kam?, Svět v obrazech č.8/1978
- 19/ L.Philippe: Quelques renseignements sur les drapeaux des deux provinces espagnoles: La Calice et Valence, Vexillologia III/1 (6), 1972, str. 17
- 20/ K.Sierksma: Flags of the World 1669-70,Muidenberg,1966
- 21/ G.Pasch: Table de détermination des drapeaux. Détermination des sections. Recueil du IVe Congrès international de vexillologie, str. 141

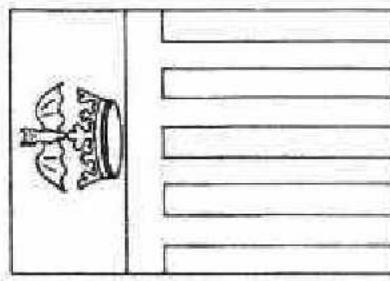
MURCIA

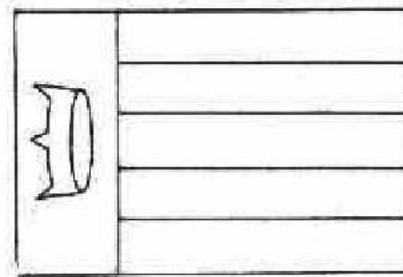
NAVARRA

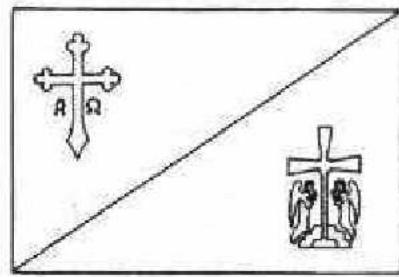
VALENCIA

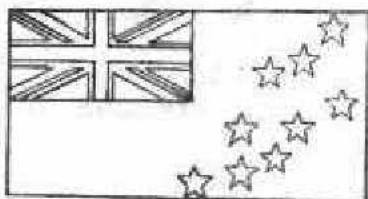
VALENCIA
(varianta)

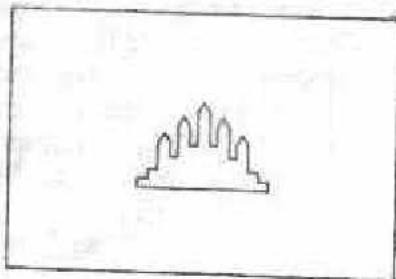
VALENCIA (XV. stol.)

ASTURIE (XIX. stol.)

TUVALU

KAMBODŽA

DOMINKA

DOMINKA

AFGHÁNSTÁN

KOMORY

- 22/ G.Mattern: 13. Flaggenmitteilungen / 3.12.1977
23/ L.Philippe: Les drapeaux des îles Canaries, Vexillologia III/2 (7), 1973, str. 47
24/ G.Mattern: 11. Flaggenmitteilungen / 13.10.1977
25/ Příloha ročenky Lidé+země 1975, Academia, Praha 1975
26/ W.Smith: cit. dílo, str. 125
27/ G.Mattern: 15. Flaggenmitteilungen / 23.1.1978
28/ W.Smith: cit. dílo, str. 302
29/ G.Mattern: 12. Flaggenmitteilungen / 1.12.1977
30/ J.Martykán: Baskicko, Vexilologie č. 27, str. 434
31/ K.A.Ivanov: cit. dílo, str. 12
32/ G.Mattern: 25. Flaggenmitteilungen / 31.10.1978

NOVÉ VLAJKY

TUVALU

Dne 1.10.1978 získalo nezávislost až dosud britské souostroví Tuvalu (dříve zvané Elliceovy nebo Lagunové ostrovy). Stalo se tak po 86 letech anglického panství. V souvislosti s tím vznikla nová státní vlajka ostrovů, nahrazující vlajku dosavadní, o niž bylo rozhodnuto sice už koncem roku 1976 (3.12.1976 byl schválen znak, jehož štíť tvořil vlajkový emblém), ale již se prakticky na ostrovech začalo užívat až v r. 1978. Nový stát je i nadále členem britského Společenství a tento jeho úzký vztah k Velké Británii naznačuje i vlajka, která má i nadále podobu britské modré služební vlajky (Blue Ensign), i když s vlajkovým listem světle modrým (jako je tomu u vlajky Fidží). Do pravé poloviny vlajkového listu je však nyní položeno devět žlutých pěticípých hvězd, jež jsou podle anglických pramenů (FM 24, str. 3) všechny orientovány jedním cípem vzhůru. Umístění hvězd na vlajce odpovídá skutečné geografické poloze ostrovů, jestliže ovšem sever přemístíme na levý, žerďový okraj vlajky. Jsou to - od severu - ostrovy Nanumea, Nanumanga, Niutao, Nui, Vaitupu, Nukufetau, Funafuti (s hlavním sídlem Funafuti), Nukulailai (též Nukulaelae) a Nurakita (též Nuilakita, obydlený jen sezonně v době sklizně kokosových ořechů). Vlajka byla vybrána asi ze 40 návrhů a poměr jejich stran je 1:2. V amerických pramenech (FB XVII:5, str. 132) se uvádí barva listu tmavě modrá a pět hvězd z devíti v obrácené

orientaci (jedním cípem dolů), aniž je však známo, proč tomu tak je. První zprávy (Flaggenmitteilungen č. 27) uváděly dokonce jen osm hvězd (4 s cípem vzhůru, 4 s cípem dolů), což odpovídalo etymologii názvu Tuvalu ("shluk osmi"). Domníváme se, že správná je varianta anglická.

Znak Tuvalu zůstává nezměněn, tak jak byl popsán ve Vexilologii č. 25, str. 387 (vyobrazení na str. 389).

jm

DOMINIKA

Dne 3. listopadu 1978 vznikl nový nezávislý stát - Dominické společenství (The Commonwealth of Dominica). Tento drobný ostrůvek v Karibském moři (751 km², 80 tis. obyvatel, hlavní město Roseau) získal svou samostatnost pro vnitřní neshody až o rok později, než bylo původně stanoveno.

V r. 1871 se stal jako prezidencie součástí kolonie Závětrné ostrovy a v r. 1940 byl administrativně převeden k Návětrným ostrovům. Tato kolonie existovala do r. 1956. Od ledna 1958 do 31. května 1962 byla Dominika součástí Západocindické federace. V roce 1967 získala většina britských kolonií v této oblasti statut autonomních přidružených států Velké Británie (u Dominiky byl tento statut vyhlášen 3.11.). Nový statut umožňoval autonomním státům vyhlásit plnou nezávislost a prvním ostrovem, který toho práva využil, byla Grenada.

Do r. 1965 užívala Dominika britskou modrou služební vlajku (Blue Ensign) s vlajkovým emblémem (badge) ve vlažící části. Emblém byl tvořen štítem s přírodní scenérií v přirozených barvách - na mořských vlnách u přístavního mola kotvící loď se svinutými plachtami, na pobřeží pevnost, v pozadí hory a vycházející slunce. Tento emblém, resp. znak Dominiky, byl od 10.4.1909 také ve znaku Závětrných ostrovů umístěn mezi znaky ostatních prezidencí kolonií. Po vyčlenění Dominiky v r. 1940 byl její znak ze znaku kolonie odstraněn. Dne 9. listopadu 1965 zavedla Dominika novou vlajku, která zůstala v platnosti až do vyhlášení nezávislosti. Tvořil ji opět britský Blue Ensign, avšak s jiným vlajkovým emblémem. Tím se stal

nový dominický znak, který ostrov získal již 21. července 1961 a který je v platnosti i nyní po vyhlášení nezávislosti.

Štít státního znaku Dominiky je rozdělen čtvrceným modro-žlutým křížem. V prvním, žlutém poli je umístěna kokosová palma; ve druhém, modrém poli je karibské kánoe na mořských vlnách; ve třetím, také modrém poli je dominická jedlá žába; ve čtvrtém, opět žlutém poli je banánovník. Nad štítem stojí na modrožluté točenici žlutý anglický lev; pod štítem žlutá stuha s nápisem APRÈS BONDIE C'EST LA TER (v místním dialekту francouzštiny: Po Bohu milujeme svou zemi). Štít po obou stranách drží dva papeušci *sissereau* (*Psittacus amazonus imperialis*) v přirozených barvách.

Při ziskání nezávislosti v r. 1978 zavedlo nové Dominické společenství i novou vlajku. Tvoří ji zelený list (1:2), rozdelený středovým křížem, jehož ramena se skládají vždy ze tří pruhů. Jejich barvy jsou shora (resp. zleva) žlutá, bílá a černá. Ve střední části listu je přes kříž položeno červené kruhové pole o průměru 2/3 šířky listu, ve kterém je ve věnci deseti citronově (světle) zelených hvězd umístěn národní pták ostrova - papeušek *sissereau* v přirozených barvách hledící k vlajícímu okraji a stojící na hnědé větvičce. Papeušek je převážně zelený, na hlavě, hrbetě a na hrudi je zbarven do modra, letky má červené, pařaty a zebák jsou žluté. Zelená barva listu připomíná lesy a přírodu ostrova, středový kříž vyjadřuje náboženské založení lidu Dominiky a tři pruhy tvořící jeho ramena symbolizují sv. Trojici. Žlutá barva je symbolem slunce, citrusů, bambusu a také původního indiánského obyvatelstva Karibů, bílá připomíná průzračné vedstve ostrova a také čistotu národních snah a černý pruh středového kříže symbolizuje půdu a africký původ ostrovanského papeuška *sissereau*, který je jedním z nejvzácnějších druhů žijících na ostrově, je národním ptákem Dominiky a na vlajce je považit jako symbol odvážného letu k výšinám a splnění všech aspirací domonického lidu. Červená barva disku je symbolem zrodu myšlenek socialismu, hvězdy připomínají rozdělení ostrova, který námá federativní usporádání, na 10 farností a víru. Autorem vlajky je Alwin Bully. (FM 24, FB XVIII:6)

P. Fojtík

KAMBODŽA

Dne 2. prosince 1978 se na osvobozeném území Kambodže sešel ustavující sjezd Kambodžské jednotné fronty národní spásy (KJFNS), která si vytýčila úkol svrhnut reakční klíku Pol Peta a Ieng Saryho a přeměnit Kambodžu v mírovou, nezávislou, demokratickou a neutrální zemi, která by řla cestu socialismu. Po několika týdnech bojů se podařilo revolučním silám KJFNS a obyvatelstvu, které povstalo, dne 7. ledna 1979 ve 12,30 SEČ dobýt hlavní město Phnompenh a ustanovit revoluční moc na většině kambodžského území. Následujícího dne byl zřízen nejvyšší správní orgán revoluční moci v Kambodži, Lidová revoluční rada, která 11. ledna 1979 vyhlásila zřízení Kambodžské lidové republiky.

Kambodžská jednotná fronta národní spásy přijala na ustavujícím sjezdu svou vlajku, která navazuje na dřívější symboly národně osvobozeneckého hnutí v Kambodži a připomíná i státní vlajku dosavadní Demokratické Kambodži. První rudá vlajka KJFNS¹⁾ se 1. lednu 1979 seřídila na vrchol sloupu pěti věží historického chrámu Angkor Wat²⁾ se vznesla 7.1.1979 na stěžár na heře Phnom uprostřed kambodžského hlavního města.³⁾ Vzápětí zavlály revoluční prapory na veřejných budovách po celém Phnompenhu, a dosavadní symbol KJFNS se tak živelně stal vlajkou nově zřízené státní moci. Není bez zajímavosti, že když se už 19.4.1950 sešla konference zástupců Khmerské osvobozenecké fronty (Nekhum Issarak Khmer, založena 1945), aby vydala Prohlášení nezávislosti Svobodného Khmeru a ustavila jeho nejvyšší orgány, přijala i novou národní hymnu a státní vlajku, která je prakticky totožná s vlajkou nynější KJFNS. Podoba této vlajky revoluční vzdorovlády, která v Kambodži existovala obdobně jako v Laosu či Vietnamu vedle režimu monarchistického,⁴⁾ byla uvedena mj. i v českých kartografických materiálech. Tradici vlajky Svobodného Khmeru zřejmě převzaly i Jednotná národní fronta Kambodža, vedená Norodomem Sihanukem, a avanturistické hnutí tzv. rudých Khmerů, když společně v r. 1976 přijaly státní vlajku nově zřízené Demokratické Kambodži.

1) dokumentační materiál ČTK č. 284880/3

2) Svobodné slovo z 9.1.1979, str. 2

3) J.Doležal: Kambodža, Praha 1973, str. 45,70

4) Malý politický atlas světa, 2, vydání, Praha 1953

AFGHÁNISTÁN

Informaci o vlajce Afghánské demokratické republiky z Vexiologie č. 29, str. 462, doplňujeme dalšími podrobnostmi. Na vlajce umístěný státní znak má průměr rovný cca 1/3 šířky listu. Pokud je vlajka používána ve svislé poloze (jako prapor), je znak otočen o 90° tak, že jeho horní část směruje k žerdovému okraji a celý je posunut do středu šířky listu (při zachování vzdálenosti od žerdového okraje).

- pf -

NOVÉ STÁTNÍ ZNAKY

AFGHÁNISTÁN

Státní znak ADR tvoří perský nápis "chalk" (lid) umístěný mezi pěničnými klasy zavinutými do stuhy. Na stuze je dvouřádkový nápis, nahoře "De saur enklab 1357" (Dubnová revoluce 1357, tj. 1978 našeho kalendáře), dole "De Afghánistán demokratik džumhurjat" (Afghánská demokratická republika). V horní části znaku je umístěna pěticípá hvězda. Znak je používán v nebarevném provedení, pouze ve zlaté kresbě.

- pf -

KOMORY

Za vyobrazení pravděpodobného nového státního znaku děkujeme W. Bruckovi.

- pf -

VEXILOLOGIE - spravodaj Vexilogického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova 20, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen pouze členům klubu. Toto číslo připravili ing.J.Martykán, dr.L.Mucha, Ph.D., P.R. Černý a ing.A.Brožek. Výtvarně spolupracovali ing.M.Kroupa a P.Fojtík.

Únor 1979

č.31